

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

โครงการวิจัยการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรม ผ่านความร่วมมือร่วมพลังระหว่างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและชุมชนเขตปทุมวัน แบ่งการดำเนินการออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การสำรวจความต้องการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรมของชุมชนเขตปทุมวัน

ระยะที่ 2 การวิจัยและพัฒนาเป็นการพัฒนาและทดลองใช้รูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลังในการขับเคลื่อนการสร้างเสริมความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรมของชุมชนเขตปทุมวัน

ระยะที่ 3 การสังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้จากการพัฒนาและทดลองใช้รูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลังในการขับเคลื่อนการสร้างเสริมความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรมของชุมชนเขตปทุมวัน

รายละเอียดของการดำเนินการวิจัยในแต่ละระยะมีดังนี้

3.1 ระยะที่ 1 การสำรวจความต้องการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรมของชุมชนเขตปทุมวัน

ในระยะที่ 1 นี้ ผู้วิจัยดำเนินการสำรวจความต้องการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรมของชุมชนเขตปทุมวัน โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1.1 กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในระยะที่ 1 แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มย่อย กลุ่มแรกคือชุมชนในเขตปทุมวัน 5 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนวัดดวงแข ชุมชนบ้านครัวใต้ ชุมชนแฟลตสถานีตำรวจนครบาลปทุมวัน ชุมชนหลังวัดปทุมวนาราม และชุมชนพัฒนาบ่อนไก่ (ซึ่งได้จากการคัดเลือกชุมชนในเขตปทุมวัน) กลุ่มที่สองคือโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในชุมชน 5 ชุมชนข้างต้น ได้แก่ โรงเรียนวัดดวงแข โรงเรียนวัดชัยมงคล โรงเรียนปทุมวัน โรงเรียนปทุมวนาราม และโรงเรียนปลุกจิต

3.1.2 การดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะที่ 1 เพื่อสำรวจความต้องการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรมของชุมชนเขตปทุมวัน โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1) การศึกษาเอกสาร และรายงานที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาของชุมชนในเรื่องความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรม และความต้องการในการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ของชุมชนและโรงเรียนในชุมชนต่างๆในเขตปทุมวัน

2) การประชุมผู้วิจัยเพื่อทำความเข้าใจในโครงการฯ และร่วมกันวางแผนในการดำเนินการวิจัย ได้แก่ การคัดเลือกชุมชน การเข้าพื้นที่ชุมชนและโรงเรียน จำนวน 4 ครั้ง

3) การสำรวจสภาพชุมชนในเขตปทุมวันในภาพรวมเพื่อคัดเลือกชุมชนเป้าหมายจำนวน 5 ชุมชน โดยการสัมภาษณ์นักพัฒนาชุมชน ในสำนักงานเขตปทุมวัน และเจ้าหน้าที่ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เกี่ยวกับสภาพและปัญหาของชุมชนด้านความมั่นคงของมนุษย์ ด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรม และความต้องการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ฯ ของชุมชน และโรงเรียนในชุมชนต่างๆ ในเขตปทุมวัน

4) การคัดเลือกชุมชนและ โรงเรียนเป้าหมายในเขตปทุมวัน จำนวน 5 ชุมชน และ 5 โรงเรียน เพื่อใช้เป็นพื้นที่ในการดำเนินการพัฒนาและทดลองใช้รูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลังในการขับเคลื่อนการสร้างเสริมความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรม โดยการคัดเลือกชุมชนจากแขวง 4 แขวงในเขตปทุมวัน แขวงละ 1 ชุมชน ส่วนแขวงรองเมืองที่มีชุมชนอยู่มากที่สุดจะคัดเลือกมา 2 ชุมชน ด้วยการเลือกชุมชนที่มีปัญหาและความต้องการในการพัฒนามากที่สุด

5) การประชุมผู้วิจัยเพื่อร่วมกันวางแผนการจัดการประชุมปฏิบัติการเพื่อสร้างความสัมพันธ์และเครือข่ายระหว่างผู้วิจัยกับชุมชนและโรงเรียน รวมทั้งการพัฒนาศักยภาพการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรมของชุมชนเขตปทุมวัน ให้แก่ผู้นำชุมชน ตัวแทนชุมชน ผู้บริหารโรงเรียนและตัวแทนครูในโรงเรียน ในแต่ละชุมชน

6) การประชุมปฏิบัติการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการวิจัย และพัฒนาศักยภาพการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรมของชุมชนเขตปทุมวัน ให้แก่ผู้นำชุมชน ตัวแทนชุมชน ผู้บริหารโรงเรียนและตัวแทนครูในโรงเรียน เมื่อวันที่ 21 เดือนธันวาคม 2553

7) การลงพื้นที่สำรวจสภาพปัญหา และความต้องการในการเสริมสร้างความมั่นคงของประชาชนและโรงเรียนในชุมชน 5 ชุมชนเป้าหมาย การสำรวจประกอบด้วยการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน และคนในชุมชน ผู้บริหารและครูในโรงเรียนโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง 2 ฉบับ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์สภาพ ปัญหาและความต้องการเสริมสร้างความมั่นคงของประชาชนในชุมชนเขตปทุมวัน และแบบสัมภาษณ์สภาพปัญหาและความต้องการเสริมสร้างความมั่นคงของนักเรียนและครูในโรงเรียน

8) การสร้างและพัฒนาเครื่องมือเพื่อสำรวจความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรมของชุมชน ตามตัวบ่งชี้ของความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรม (รายละเอียดของตัวบ่งชี้อยู่ในบทที่ 2 หน้า 18 ตารางที่ 2.1) โดยผู้วิจัยร่วมกันพิจารณา ตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามตัวบ่งชี้ (ตัวอย่างแบบสอบถามอยู่ในภาคผนวก)

9) การสำรวจความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรมใน 5 ชุมชนเป้าหมาย ด้วยแบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามตัวบ่งชี้ของความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากหัวหน้า/ผู้นำครอบครัวในชุมชนจำนวนชุมชนละ 80-85 ครอบครัว ยกเว้นชุมชนวัดดวงแขที่มีจำนวนครอบครัวน้อยที่สุดจึงเก็บข้อมูลมาจำนวน 50 ครอบครัว

(ระดับความเชื่อมั่น 95 % ความคลาดเคลื่อนของการประมาณค่าสัดส่วนเท่ากับ 10%) (ศิริชัย กาญจนวาสี, ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์และดิเรก ศรีสุขโข, 2551)

10) การประชุมระดมสมองผู้วิจัย ผู้นำชุมชน ผู้บริหาร โรงเรียนเพื่อวิเคราะห์และสรุปสภาพปัญหาและความต้องการในการเสริมสร้างความมั่นคงของประชาชนในแต่ละชุมชน รวมทั้งครูและนักเรียนในโรงเรียน 5 ชุมชนเป้าหมาย

3.1.3 ผลการสำรวจสภาพชุมชนในเขตปทุมวันในภาพรวมเพื่อคัดเลือกชุมชนเป้าหมาย

ในการสำรวจสภาพชุมชนในเขตปทุมวันในภาพรวม ผู้วิจัยได้ติดต่อกลุ่มงานพัฒนาชุมชน สำนักงานเขตปทุมวัน เพื่อสัมภาษณ์นักพัฒนาชุมชนเกี่ยวกับบริบทของชุมชนต่างๆ ในเขตปทุมวัน และติดต่อประสานเพื่อสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนที่มีปัญหาความมั่นคงของมนุษย์จากนักวิชาการ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อใช้ในการตัดสินใจเลือกชุมชนเป้าหมายของการวิจัย รายละเอียดของผู้ให้สัมภาษณ์และผลการสัมภาษณ์มีดังนี้

1) ผู้ให้สัมภาษณ์ นางมาศวัลย์ ปิ่นสุวรรณ นักพัฒนาชุมชน 7 ว. เมื่อวันที่ 19 เดือน พฤศจิกายน 2553 ได้ข้อมูลดังนี้

2) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับประเภทของชุมชน

การจัดตั้งชุมชนโดยทั่วไป เข้าบ้านในแหล่งที่จะจดทะเบียนกับสำนักงานเขตเป็นชุมชนไม่ต่ำกว่า 2 ใน 3 และนับรวมแล้วไม่ต่ำกว่า 50 ครอบครัว ต้องยินยอมให้สำนักงานเขตที่พื้นที่นั้นสังกัดอยู่ จัดตั้งพื้นที่ดังกล่าวเป็นชุมชน การจดทะเบียนชุมชนของพื้นที่ต่างๆ มี 4 ประเภท ได้แก่ เเคะชุมชน ชุมชนแออัด ชุมชนอาคารแฟลต หรืออาคารชุด (apartment) และชุมชนบ้านจัดสรร ทั้งนี้ ในการจัดตั้งชุมชนและการดำเนินการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกันชุมชนให้ยึดตามระเบียบการพัฒนาชุมชนของ กทม.

3) ชุมชนเขตปทุมวัน

ชุมชนในเขตปทุมวันทั้งหมดมีจำนวน 16 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนตรอกสลักหิน ชุมชนชาวซูลิพ ชุมชนวัดบรมนิวาส ชุมชนบ้านครัวใต้ ชุมชนวัดชัยมงคล (ศาลเจ้าแม่เกกкон) ชุมชนหลังวัดปทุมวนาราม ชุมชนซอยร่วมฤดี ชุมชนโปโล ชุมชนซอยพระเจน ชุมชนเคหะชุมชนบ่อนไก่ ชุมชนพัฒนาบ่อนไก่ ชุมชนวัดสามง่าม ชุมชนวัดดวงแข ชุมชนแฟลตการรถไฟ ชุมชนจรัสเมือง และชุมชนแฟลตสถานีตำรวจนครบาลปทุมวัน

4) ลักษณะชุมชนในเขตปทุมวัน

ชุมชนในเขตปทุมวันเป็นชุมชนที่ค่อนข้างแออัด ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ และกรมธนารักษ์ พื้นที่ที่มีลักษณะแออัดมากคือ ชุมชนพัฒนาบ่อนไก่ ชุมชนซอยพระเจน ซึ่งมีบ้านเช่าจำนวนมาก ส่วนชุมชนที่เป็นชุมชนมุสลิม คือ ชุมชนบ้านครัวใต้ และชุมชนซอยโปโล ชุมชนในเขตปทุมวันมีปัญหาทางการเมืองมาก ประชาชนมีความตื่นตัวทางการเมืองมากเป็นพิเศษ ประชาชนสนับสนุนผู้นำเป็นกลุ่มๆ ให้เข้ามาเป็นประธานชุมชนของตน ชุมชนส่วนใหญ่มีการประชุมผู้นำและบุคลากรสำคัญภายในชุมชนทุกเดือนๆ ละ 1 ครั้ง นอกจากนี้ เมื่อไม่นานมานี้มีการจัดตั้งสภา

องค์กรชุมชน ซึ่งเป็นความพยายามพัฒนาความร่วมมือระหว่างชุมชนเพื่อพัฒนาพื้นที่ต่างๆ มีการจัดประชุมแล้ว 1 ครั้ง นอกจากนี้ ยังมีการจัดเครือข่ายสวัสดิการชุมชนด้วย ทั้งนี้ชุมชนบางชุมชนมีความสัมพันธ์และช่วยเหลือเกื้อกูลกันอยู่แล้ว เช่น ชุมชนตรอกสลักหิน และชุมชนวัดดวงแข เป็นต้น

5) ปัญหาของชุมชนต่างๆ

ชุมชนแต่ละแห่งมีปัญหาที่แตกต่างกันไป โดยภาพรวมพอสรุปได้ดังนี้

5.1) ด้านยาเสพติด ชุมชนที่มีปัญหายาเสพติด ได้แก่ ชุมชนวัดบรมนิวาส ชุมชนบ้านครัวใต้ ชุมชนพัฒนาบ่อนไก่ ชุมชนเคหะบ่อนไก่ (ในชุมชนนี้มีชุมชนกุหลาบแดงที่ก่อตั้งกันเองอย่างไม่เป็นทางการซึ่งมีปัญหาด้านยาเสพติดค่อนข้างมาก) และชุมชนหลังวัดปทุมวนาราม โดยที่ชุมชนที่มีปัญหาด้านยาเสพติดที่มีผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน (มีเด็กและเยาวชนที่เข้าข่ายเป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการถูกชักจูงให้เสพยาเสพติด) ตลอดจนปัญหาอาชญากรรม ได้แก่ ชุมชนพัฒนาบ่อนไก่

5.2) ด้านอาชีพ และการอพยพย้ายถิ่น ชุมชนที่มีปัญหาเกี่ยวกับอาชีพของคนในชุมชน เนื่องจากมีการอพยพย้ายถิ่นเป็นจำนวนมากของคนในชุมชน ได้แก่ชุมชนที่อยู่ใกล้สถานีรถไฟหัวลำโพง นั่นคือชุมชนวัดดวงแข ชุมชนตรอกสลักหิน และชุมชนจรัสเมือง (ชุมชนจรัสเมืองประชาชนค่อนข้างยากจนหาเช้ากินค่ำ) นอกจากนี้ ชุมชนแฟลต สน.ปทุมวัน ก็มีปัญหาเรื่องมีแม่บ้านตำรวจว่างงานและต้องการได้รับการฝึกอาชีพจำนวนมาก

5.3) ด้านปัญหาครอบครัว ชุมชนที่มีปัญหาครอบครัว ในเรื่องการทะเลาะวิวาท ได้แก่ ชุมชนแฟลต สน.ปทุมวัน

5.4) ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองและสังคม ชุมชนที่มีปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองและสังคมในชุมชน ได้แก่ ชุมชนพัฒนาบ่อนไก่ และชุมชนหลังวัดปทุมวนาราม

6) ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับชุมชนต่างๆ

ผู้นำชุมชนที่มีศักยภาพในการพัฒนาชุมชนในระดับดี แต่ขาดความร่วมมือจากประชาชนในชุมชน ได้แก่ ชุมชนบ้านครัวใต้ ชุมชนเคหะบ่อนไก่ ชุมชนพัฒนาบ่อนไก่ (ชุมชนนี้ประชาชนชุมชนป่วยหากติดต่อการติดต่อรองประธานชุมชน) และชุมชนจรัสเมือง (ชุมชนนี้อยู่ระหว่างการก่อสร้าง อาจจะยากที่จะเข้าไปดำเนินการช่วยเหลือได้)

7) โครงการสำคัญที่สำนักงานเขตปทุมวันดำเนินการเพื่อพัฒนาชุมชน

โครงการสำคัญที่สำนักงานเขตปทุมวันดำเนินการเพื่อพัฒนาชุมชน ได้แก่ โครงการแผนชุมชนพึ่งตนเองตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นโครงการของสำนักงานเขตปทุมวันที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานจากกรุงเทพมหานคร ให้ชุมชนละ 1 ล้านบาท ในการพัฒนาชุมชน ในการดำเนินการจะจัดประชุมให้คนในชุมชนสำรวจความต้องการของคนในชุมชนในการพัฒนาชุมชน แล้วร่วมกันพัฒนาโครงการต่างๆ เพื่อแก้ปัญหาชุมชนในแต่ละชุมชนกันเอง โดยมีฝ่ายพัฒนาชุมชนของสำนักงานเขตปทุมวันเป็นพี่เลี้ยงในการวางแผน เขียน และดำเนินการโครงการ โดยโครงการที่เสนอต่อสำนักงานเขตปทุมวันเป็นโครงการพัฒนาความเป็นอยู่ในด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม อนามัย จิตใจ

และความปลอดภัย มีการจัดประชาพิจารณ์โครงการที่ชุมชนเสนอมา โครงการละ 2 รอบ เพื่อรองและปรับแก้โครงการให้เป็นไปได้ในการปฏิบัติ และใช้งบประมาณอย่างสมเหตุผล

แผนการดำเนินการ โครงการดังกล่าวแบ่งออกเป็น 4 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 ดำเนินการในช่วงปีงบประมาณ 2549 เพื่อพัฒนาชุมชนตรอกสลักหิน และชุมชนวัดดวงแข

ระยะที่ 2 ดำเนินการในช่วงปีงบประมาณ 2550 เพื่อพัฒนาชุมชนวัดบรมนิวาส ชุมชนวัดไชยมงคล ชุมชนพัฒนาบ่อนไก่ และชุมชนเคหะบ่อนไก่

ระยะที่ 3 ดำเนินการในช่วงปีงบประมาณ 2551 เพื่อพัฒนาชุมชนแฟลตสน.ปทุมวัน ชุมชนหลังวัดปทุมวนาราม ชุมชนชาวซุชิฟ และชุมชนบ้านครัวใต้

ระยะที่ 4 ดำเนินการในช่วงปีงบประมาณ 2552 เพื่อพัฒนาชุมชนวัดสามง่าม ชุมชนแฟลตการรถไฟ ชุมชนจรัสเมือง ชุมชนซอยร่วมฤดี และชุมชนซอยโปโล

ขณะนี้ เขตปทุมวันได้ดำเนินการระยะที่ 1 และ 2 เสร็จสิ้นไปแล้ว และอยู่ระหว่างการพิจารณาโครงการที่เสนอจากชุมชนในระยะที่ 3 และจะดำเนินการในระยะที่ 4 ต่อไป

คำแนะนำเกี่ยวกับชุมชนในเขตปทุมวันที่ควรได้รับการพัฒนาและแก้ปัญหาต่างๆ

คำแนะนำเกี่ยวกับชุมชนในเขตปทุมวันที่ควรได้รับการพัฒนาและแก้ปัญหาต่างๆ โดยภาพรวมเรียงตามลำดับได้ดังนี้

1. ชุมชนพัฒนาบ่อนไก่ แขวงลุมพินี
2. ชุมชนเคหะบ่อนไก่ แขวงลุมพินี
3. ชุมชนหลังวัดปทุมวนาราม แขวงปทุมวัน
4. ชุมชนบ้านครัวใต้ แขวงรองเมือง
5. ชุมชนตรอกสลักหิน แขวงรองเมือง
6. ชุมชนวัดดวงแข แขวงรองเมือง
7. ชุมชนวัดบรมนิวาส แขวงรองเมือง

จากข้อมูลและคำแนะนำของนักพัฒนาชุมชน สำนักงานเขตปทุมวัน และนักวิชาการ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และเกณฑ์ในการเลือกชุมชนให้ครอบคลุมทุกแขวงในเขตปทุมวัน ดังนั้นชุมชนที่ผู้วิจัยคัดเลือกเป็นชุมชนเป้าหมายของการวิจัยครั้งนี้มีดังนี้

แขวงลุมพินี ได้แก่ ชุมชนพัฒนาบ่อนไก่

แขวงรองเมือง ได้แก่ ชุมชนบ้านครัวใต้ และชุมชนวัดดวงแข

แขวงปทุมวัน ได้แก่ ชุมชนหลังวัดปทุมวนาราม

แขวงวังใหม่ ได้แก่ ชุมชนแฟลตสน.ปทุมวัน (ซึ่งมีชุมชนเดียว)

3.1.4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในขณะนี้ เป็นข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพปัญหา ความต้องการของชุมชน และโรงเรียน และความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรม ใช้สถิติภาคบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ การวิเคราะห์เนื้อหา และการสังเคราะห์เนื้อหาจากเอกสาร รายงานที่เกี่ยวข้อง และจากประเด็นการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่เขตปทุมวัน

3.2 ระยะที่ 2 การวิจัยและพัฒนา รูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลังในการขับเคลื่อนการสร้างเสริมความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรมของชุมชนเขตปทุมวัน

ในระยะที่ 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาและทดลองใช้รูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลังในการสร้างเสริมความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรมระหว่างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยกับชุมชนในเขตปทุมวัน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

3.2.1 กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในระยะที่ 2 แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มย่อย ได้แก่ กลุ่มแรกคือประธานชุมชนหรือผู้นำชุมชน และประชาชนที่อาศัยในชุมชนเป้าหมายของการวิจัยในเขตปทุมวัน 5 ชุมชน และกลุ่มที่สองคือครูและนักเรียนในโรงเรียนเป้าหมายที่ตั้งอยู่ในชุมชน 5 ชุมชนในกลุ่มตัวอย่างกลุ่มแรกในเขตปทุมวัน

3.2.2 การดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะที่ 2 เพื่อพัฒนาและทดลองใช้รูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลังในการสร้างเสริมความมั่นคงของมนุษย์ ด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรมของชุมชนเขตปทุมวันมีขั้นตอนดังนี้

1) จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลังฯ ผู้วิจัยได้นำมาพัฒนาเป็นรูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลังในการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรมระหว่างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยกับชุมชนในเขตปทุมวันได้เป็นรูปแบบกลาง และให้ผู้วิจัยแต่ละชุมชนนำรูปแบบฯ ไปทดลองใช้ในแต่ละชุมชน

2) การพัฒนาโครงการพัฒนาชุมชนและโครงการพัฒนาครู/นักเรียนระหว่างผู้วิจัยกับผู้นำชุมชน ตัวแทนชุมชน ผู้บริหารโรงเรียนและตัวแทนครูในโรงเรียน เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ฯ และให้ผู้นำชุมชน ตัวแทนชุมชน ผู้บริหารโรงเรียน และตัวแทนครูในโรงเรียนนำเสนอโครงการพัฒนาชุมชนและโรงเรียนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในที่ประชุมที่จัดขึ้นในวันที่ 21 ธันวาคม 2553

3) การประชาสัมพันธ์โครงการฯ และเชิญชวนสถานศึกษาที่มีความมั่นคงของมนุษย์อยู่ในระดับสูง เช่น โรงเรียนสาธิตจุฬาฯ โรงเรียนสาธิตปทุมวัน โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา เป็นต้น เข้าร่วมเป็นเครือข่ายจิตอาสา เพื่อให้ครู อาจารย์ และนักเรียนร่วมมือร่วมพลังในการพัฒนาชุมชน โดยการเข้าร่วมทำกิจกรรม ต่าง ๆ ตามความต้องการของชุมชน

4) การประชาสัมพันธ์โครงการฯและเชิญชวนองค์กรบริหารสโมสรนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำนักงานนิสิตสัมพันธ์ หอพักนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และหน่วยงานอื่น ๆ ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเข้าร่วมเป็นเครือข่ายจิตอาสาเพื่อให้มีจิตในขณะต่าง ๆ นิสิตที่อยู่ในหอพักนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รวมทั้งเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเข้าร่วมทำกิจกรรมพัฒนาชุมชน ประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ตามความต้องการของชุมชน

5) การประชาสัมพันธ์โครงการฯและเชิญชวนหน่วยงานอื่น ๆ ในเขตปทุมวันที่มีศักยภาพในการเป็นเครือข่ายจิตอาสาในการพัฒนาชุมชน เช่น วิทยาลัยสภากาชาดไทย สำนักงานอุทยานการเรียนรู้ (TK Park) เพื่อเป็นเครือข่ายจิตอาสา

6) การทดลองใช้รูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลังในการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ในชุมชนและโรงเรียนเป้าหมาย ผ่านการดำเนินโครงการ/กิจกรรมในการพัฒนาชุมชนและโรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยร่วมกับเครือข่ายจิตอาสา ผู้นำชุมชน คนในชุมชน ผู้บริหารและครูในโรงเรียนได้ดำเนินกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ ตามโครงการที่แต่ละชุมชนและโรงเรียนได้วางแผนไว้ ตั้งแต่เดือนมกราคม ถึงเดือน กันยายน 2554

7) การตรวจเยี่ยมระหว่างดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนและโรงเรียนโดยผู้วิจัย เพื่อให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะแก่ชุมชนและโรงเรียนในการเสริมสร้างความมั่นคงของคนในชุมชนด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรม

8) การประชุมระดมสมองระหว่างผู้วิจัยในระหว่างดำเนินโครงการฯ โดยนำปัญหาอุปสรรคของแต่ละชุมชน/โรงเรียน และเครือข่ายต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมตามความต้องการของชุมชนและโรงเรียน มาดำเนินการปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลังฯให้การดำเนินกิจกรรมมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยระดมสมองเป็นระยะประมาณเดือนละครั้ง

9) การประชุมผู้วิจัย ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้นำชุมชน/ตัวแทนชุมชน ผู้บริหารโรงเรียนและตัวแทนครูในโรงเรียน เพื่อนำเสนอโครงการ/กิจกรรมที่ได้ดำเนินไปแล้วหรือกำลังจะดำเนินการ รวมทั้งปัญหาอุปสรรค เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อคิดเห็น เพื่อกำกับติดตามโครงการฯ รวมทั้งช่วยกันแก้ไขปัญหากที่เกิดขึ้นจำนวน 2 ครั้ง ซึ่งได้จัดครั้งแรกเมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2554 และวันที่ 7 กันยายน 2554 ในการนำเสนอครั้งนี้ได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ท่านจากคณะกรรมการบริหารสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาการศึกษาเข้าร่วมประชุม ร่วมให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินการวิจัย

10) การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาผลของโครงการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรมของชุมชนในเขตปทุมวัน ใน 2 มิติ มิติที่ 1 ผลด้านความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรมของชุมชน มิติที่ 2 ผลด้านการร่วมมือร่วมพลังระหว่างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยกับชุมชนในเขตปทุมวัน โดยแบ่งการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็น 2 ระดับ คือ ระดับโครงการ/กิจกรรม และระดับชุมชน

ระดับโครงการ/กิจกรรม จะเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลในมิติที่ 1 จากผู้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมออกกำลังกายของผู้สูงอายุ การให้ความรู้เรียนยาเสพติดแก่เด็กในชุมชน การอบรมเทคนิคและสื่อการสอนที่เน้นกระบวนการคิดในระดับประถมศึกษาแก่ครู การพัฒนาให้เด็กรักการอ่านของ TK park เป็นต้น โดยใช้วิธีการสังเกตและสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมกิจกรรมในแต่ละครั้ง ครั้งละประมาณ 10 คน จากจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมประมาณ 20-30 คน/กิจกรรม กิจกรรมที่จัดต่อเนื่องหลายครั้ง จะมีการติดตามประเมินพัฒนาการของผู้เข้าร่วมกิจกรรม เช่น กิจกรรมของ TK park ซึ่งจะมีการทดสอบความสามารถในการอ่านเป็นระยะ สัมภาษณ์เจตคติต่อการอ่านหนังสือของเด็ก สัมภาษณ์ผู้ปกครองเด็กหรืออย่างกรณีการอบรมครู จะมีการสัมภาษณ์ครูและผู้บริหารเกี่ยวกับการนำความรู้ที่ได้ไปใช้ เป็นต้น ในเก็บข้อมูลในส่วนนี้จะเก็บเป็นระยะตามกิจกรรมย่อยต่าง ๆ ที่จัดขึ้น ตั้งแต่เดือน มกราคม 2554 ถึงเดือนกันยายน 2554

ระดับชุมชน จะมีการเก็บรวบรวมข้อมูลในมิติที่ 1 และ 2 ในภาพรวมของผลของการดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลังในการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรมระหว่างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยกับชุมชน โดยในมิติที่ 1: ผลด้านความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรมของชุมชนในแต่ละชุมชน ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามที่เป็นข้อคำถามตามตัวบ่งชี้ของความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรม (ตามตัวบ่งชี้ในตารางที่ 2.1 ในบทที่ 2 หน้า 19) โดยเก็บข้อมูลจากผู้นำครอบครัวของชุมชนก่อนและหลังการดำเนินการวิจัย โดยสอบถามหัวหน้าครอบครัวชุมชนละ 85 ครอบครัว ยกเว้นชุมชนวัดดวงแขที่เก็บข้อมูลจาก 50 ครอบครัว ส่วนโรงเรียนเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามเกี่ยวกับผลลัพธ์ที่เกิดกับครูและนักเรียนจากผู้บริหาร 1 คน และครูในโรงเรียนๆละ 5 คน สอบถามเกี่ยวกับผลลัพธ์ของการพัฒนาทั้งก่อนและหลังดำเนินโครงการฯ ส่วนมิติที่ 2: ผลการร่วมมือร่วมพลังจะวัดจากแบบสอบถามแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งประกอบด้วยตัวบ่งชี้ด้านบริบท ตัวบ่งชี้กระบวนการ ตัวบ่งชี้ผลการร่วมมือร่วมพลังระดับบุคคล และตัวบ่งชี้ผลการร่วมมือร่วมพลังระดับผลผลิต จำนวน 15 ตัวบ่งชี้ ที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (ตามตัวบ่งชี้ในตารางที่ 2.2 ในบทที่ 2 หน้า 42-44) โดยเก็บข้อมูลจากผู้นำชุมชน/ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 1 คน กรรมการชุมชน/ตัวแทนครูจำนวน 5 คน และคนในชุมชน/นักเรียนจำนวน 5 คน รวมทั้งเครือข่ายจิตอาสาที่เข้าร่วมในกิจกรรมของชุมชนๆละ 20 คน ผู้วิจัยเก็บข้อมูลในส่วนนี้ในช่วงเดือนกันยายนถึงเดือนตุลาคม 2554

3.2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยระยะที่ 2 ได้มีการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1) การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสังเคราะห์เป็นรูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลังฯ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

2) การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องมือ 2 ฉบับ ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับผลลัพธ์ที่เกิดกับครูและนักเรียน และแบบสอบถามเกี่ยวกับผลลัพธ์ด้านเครือข่ายความร่วมมือร่วมพลัง ผู้วิจัยได้ใช้การ

วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (exploratory factor analysis) เพื่อหาองค์ประกอบ หลังจากนั้นจึงหาคุณภาพของเครื่องมือทั้ง 2 ฉบับด้านความเที่ยง (reliability) ตามองค์ประกอบที่วิเคราะห์ได้ ดังนี้

(1) แบบสอบถามเกี่ยวกับผลลัพธ์ที่เกิดกับครูและนักเรียน เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ใช้การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach แยกตามองค์ประกอบได้ค่าสัมประสิทธิ์ทุกตัวอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.581-0.893 แสดงว่าแบบสอบถามมีคุณภาพด้านความเที่ยงอยู่ในเกณฑ์ดี ดังแสดงในตาราง

ตารางที่ 3.1 ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามผลลัพธ์ด้านครูและนักเรียน

องค์ประกอบ	จำนวนข้อ	ค่าความเที่ยง
1. การวิจัยและการพัฒนาผู้เรียน	6	0.893
2. ความสามารถในการสร้างสื่อและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	3	0.823
3. ความพร้อมและความสามารถในการเรียนของนักเรียน	4	0.750
4. แรงจูงใจในการเรียนและความรู้ในการป้องกันโรคและพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ	2	0.581

(2) แบบสอบถามเกี่ยวกับผลลัพธ์ด้านเครือข่ายความร่วมมือรวมพลัง เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครู และจิตอาสาที่เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ จำนวน 115 คน วิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach แยกตามองค์ประกอบได้ค่าสัมประสิทธิ์ทุกตัวอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.750-0.897 แสดงว่าแบบสอบถามมีคุณภาพด้านความเที่ยงอยู่ในเกณฑ์ดี ดังแสดงในตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามสำหรับเครือข่ายความร่วมมือรวมพลัง

องค์ประกอบ	จำนวนข้อ	ค่าสัมประสิทธิ์ /ค่าความเที่ยง
1. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้	9	0.897
2. เจตคติต่อการร่วมมือรวมพลัง	6	0.844
3. การรับรู้และความมุ่งมั่น	4	0.750
4. การส่งเสริมสนับสนุน	5	0.792
5. ภาระงาน	1	1.00

3) การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรม จากการเก็บข้อมูลครั้งที่ 1 และ 2 โดยใช้สถิติการบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.3 ระยะที่ 3 การสังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้จากการพัฒนาและทดลองใช้รูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลังฯในการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรมของชุมชนในเขตปทุมวัน เพื่อให้ได้รูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลังฯที่พึงประสงค์

ในระยะที่ 3 ผู้วิจัยดำเนินการสังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้จากการพัฒนาและทดลองใช้รูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลังฯในการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรมของชุมชนในเขตปทุมวัน ซึ่งในการสังเคราะห์ครั้งนี้ใช้วิธีการสังเคราะห์สรุปทุกกิจกรรมร่วมกับการประเมินภาพรวมอย่างไม่เป็นทางการ โดยใช้การสังเกต การพูดคุยของระหว่างผู้วิจัย ประธาน/แกนนำชุมชน คนในชุมชน ผู้บริหาร โรงเรียน ครู และเครือข่ายจิตอาสาที่เข้าร่วมในโครงการนี้ ลักษณะของการสังเคราะห์มี 3 ขั้นตอน ดังนี้

1) การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้จากการพัฒนาและทดลองใช้รูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลังฯในการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ฯ จากระยะการวางกรอบแนวคิดโครงการ (inception phase)

ขั้นตอนนี้เป็นการวิเคราะห์เพื่อสังเคราะห์ว่าชุมชนมีความต้องการที่จะพัฒนา/ปัญหาที่จะต้องแก้ไขอะไรบ้าง ผู้วิจัยได้ออกแบบรูปแบบการดำเนินงานโครงการหรือกิจกรรมโดยใช้หลักการอะไร มีกิจกรรมอะไร มีการติดตามประเมินความสำเร็จของโครงการหรือไม่อย่างไร ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้สาระเป็นข้อมูลพื้นฐานในการประชุมอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้วิจัยและผู้นำชุมชน

2) การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้จากการพัฒนาและทดลองใช้รูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลังฯในการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ฯ ในระยะการดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลังฯในการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ฯในภาคสนาม (field phase)

ขั้นตอนนี้เป็นการวิเคราะห์เพื่อสังเคราะห์ว่าผลการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของโครงการ/กิจกรรมมีความสำเร็จอยู่ในระดับใด ทั้งรายกิจกรรมและภาพรวมของชุมชน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์จากข้อมูลที่ได้จากการสังเกตกิจกรรม การสัมภาษณ์ในการทดลองใช้รูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลังฯในการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ฯ รวม 15 ครั้ง ข้อมูลจากการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของผู้วิจัยและผู้เกี่ยวข้องจำนวน 2 ครั้ง รวมทั้งการสังเกต การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการกับจิตอาสา กลุ่มต่างๆ เพื่อกำกับติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินงานและการแก้ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นระหว่างดำเนินงาน การสัมภาษณ์เจาะลึกกับผู้วิจัยประจำชุมชนแบบไม่เป็นทางการ และจากการประชุมผู้วิจัย 15 ครั้ง เป็นข้อมูลในการประเมินตามตัวบ่งชี้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น และในการประเมินความสำเร็จของแต่ละกิจกรรมและโครงการ ผู้วิจัยใช้การตรวจสอบความตรงระหว่างผู้วิจัย 3 คน โดยพิจารณาแต่ละตัวบ่งชี้ต้องสอดคล้องกัน ถ้าผลการประเมินไม่สอดคล้องกันจะมีการวิพากษ์เพื่อสรุปผลให้ได้ผลการประเมินที่สอดคล้องกัน

3) การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้จากการพัฒนาและทดลองใช้รูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลังฯในการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ฯจากระยะสรุปผลการดำเนินงานโครงการ (summarize phase)

ขั้นตอนนี้เป็นกระบวนการวิเคราะห์เพื่อสังเคราะห์ว่าโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนมีปัจจัยอะไรที่ทำให้เกิดความสำเร็จ หรือมีอุปสรรคอะไรที่มีผลต่อการดำเนินงาน และมีเงื่อนไขหรือองค์ประกอบอะไรที่สำคัญและจำเป็นต้องมีในการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากผลการดำเนินงานในภาพรวม

ในการสังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้จากการพัฒนาและทดลองใช้รูปแบบการดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลังฯในการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ฯจากระยะสรุปผลการดำเนินงานโครงการ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์เชิงประเมินความสำเร็จของการดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลังฯในการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ฯ โดยพิจารณาจาก 3 องค์ประกอบ คือ ก) ผู้ดำเนินการโครงการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย(stakeholders) กับโครงการทุกกลุ่มทุกระดับเข้าใจวัตถุประสงค์ หลักการ วิธีการของโครงการอย่างชัดเจนและเข้าใจตรงกัน ข) ความพร้อมและความเต็มใจในการเข้าร่วมโครงการและการปฏิบัติตามภาระงาน/พันธกิจที่รับผิดชอบของผู้ดำเนินการโครงการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มทุกระดับ ค) ศักยภาพและความสามารถในการดำเนินงานตามหน้าที่รับผิดชอบของผู้ดำเนินการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม ทุกระดับอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จาก 3 องค์ประกอบผู้วิจัยได้สร้างเป็นตัวบ่งชี้ระดับโครงการ/กิจกรรม และตัวบ่งชี้ระดับชุมชน ดังนี้

1) ตัวบ่งชี้ระดับโครงการ/กิจกรรม มี 8 ตัว ได้แก่ ตัวบ่งชี้ที่ 1 จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม ตัวบ่งชี้ที่ 2 คนใหม่ที่เข้าร่วมกิจกรรมในกรณีมีการจัดต่อเนื่องหลายครั้ง ตัวบ่งชี้ที่ 3 ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรม ตัวบ่งชี้ที่ 4 งบประมาณที่ใช้ในการจัดกิจกรรมต่อครั้ง ตัวบ่งชี้ที่ 5 ประเภทของจิตอาสาที่เข้ามาช่วย ตัวบ่งชี้ที่ 6 อัตราส่วนจิตอาสาต่อผู้เข้าร่วมกิจกรรม ตัวบ่งชี้ที่ 7 ความต่อเนื่องของการให้บริการ และตัวบ่งชี้ที่ 8 ผลการพัฒนา (ก่อน-หลัง) ซึ่งมีเกณฑ์ในการให้คะแนนดังนี้

ตารางที่ 3.3 เกณฑ์การให้คะแนนตามตัวบ่งชี้ความสำเร็จของการดำเนินงานแบบร่วมมือร่วมพลังฯในการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ฯ ของแต่ละโครงการ/กิจกรรมย่อย

ตัวบ่งชี้	ดีมาก(3คะแนน)	ดี (2 คะแนน)	พอใช้ (1 คะแนน)
1. จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม	80% ขึ้นไปของเป้าหมาย	50-79% ของเป้าหมาย	ต่ำกว่า 50 % ของเป้าหมาย
2. คนใหม่ที่เข้าร่วมกิจกรรมในกรณีมีการจัดต่อเนื่องหลายครั้ง	มีคนใหม่เข้าร่วมและคนเก่าไม่ลดลง	มีคนใหม่เข้าร่วม แต่มีคนเก่าลดลงจากเดิม หรือ ไม่มีคนใหม่แต่คนเก่าไม่ลดลง	ไม่มีคนใหม่เข้าร่วม แต่มีคนเก่าลดลงจากเดิม

ตัวบ่งชี้	ดีมาก(3คะแนน)	ดี (2 คะแนน)	พอใช้ (1 คะแนน)
3. ความพึงพอใจของ ผู้เข้าร่วมกิจกรรม	พึงพอใจมาก	พึงพอใจปานกลาง	พึงพอใจน้อย
4. งบประมาณที่ใช้ในการ จัดกิจกรรมต่อคนต่อครั้ง	ไม่เกิน 100 บาท	100-500 บาท	500-1,000 บาท
5. ประเภทของจิตอาสาที่ เป็นหลักในการดำเนิน กิจกรรม	นักเรียน นิสิต อาจารย์ หรือ เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานใน ชุมชน	นักเรียน นิสิต อาจารย์ หรือ เจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน ภาครัฐหรือเอกชนหรือ ประชาชนทั่วไปในเขต ปทุมวัน	เจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน ภาครัฐหรือเอกชนหรือ ประชาชนทั่วไปนอก เขตปทุมวัน
6. อัตราส่วนจิตอาสาต่อ ผู้เข้าร่วมกิจกรรม	น้อยกว่า 1: 5	1: 6-10	1: 11-20
7. ความต่อเนื่องของแต่ละ กิจกรรม	มากกว่า 3 ครั้ง	2-3 ครั้ง	1 ครั้ง
8. ผลการพัฒนา (ก่อน- หลัง)	เปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจน	เปลี่ยนแปลงไม่ค่อยชัดเจน	ไม่มีการเปลี่ยนแปลง

2) **ตัวบ่งชี้ระดับชุมชน** มี 8 ตัว ได้แก่ ตัวบ่งชี้ที่ 1 ความสำเร็จของโครงการ/กิจกรรมย่อย ตัวบ่งชี้ที่ 2 ความหลากหลายของโครงการ/กิจกรรม ตัวบ่งชี้ที่ 3 ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการฯใหญ่ ตัวบ่งชี้ที่ 4 จำนวนคนที่ได้รับการพัฒนา ตัวบ่งชี้ที่ 5 คุณภาพของการพัฒนา ตัวบ่งชี้ที่ 6 ความหลากหลายและศักยภาพของจิตอาสา ตัวบ่งชี้ที่ 7 ความตรงต่อเวลาในการดำเนินการตามแผน และตัวบ่งชี้ที่ 8 ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในชุมชน ซึ่งมีเกณฑ์ในการให้คะแนนดังนี้

ตารางที่ 3.4 เกณฑ์การให้คะแนนตามตัวบ่งชี้ความสำเร็จของการดำเนินงานแบบร่วมมือรวมพลังในการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ฯ ของชุมชน

ตัวบ่งชี้	ดีมาก (3 คะแนน)	ดี(2 คะแนน)	พอใช้ (1 คะแนน)
1. ความสำเร็จในระดับ โครงการย่อย	ค่าเฉลี่ยความสำเร็จสูง กว่า 2.50	ค่าเฉลี่ยความสำเร็จอยู่ ระหว่าง 1.51-2.50	ค่าเฉลี่ยความสำเร็จต่ำ กว่า 1.51
2. ความหลากหลาย	มีการจัดกิจกรรม 6 กิจกรรมขึ้นไป	มีการจัดกิจกรรม 3-5 กิจกรรม	มีการจัดกิจกรรมเพียง 1-2 กิจกรรม
3. ความสอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ของ โครงการฯใหญ่	โครงการต่างๆ สอดคล้อง กับวัตถุประสงค์ของ โครงการ	โครงการต่างๆ สอดคล้อง กับวัตถุประสงค์ของ โครงการ แต่ไม่ชัดเจน	โครงการต่างๆ ไม่ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ของโครงการ

ตัวบ่งชี้	ดีมาก (3 คะแนน)	ดี(2 คะแนน)	พอใช้ (1 คะแนน)
4. จำนวนคนที่ได้รับการพัฒนา	ตั้งแต่ 20 % ขึ้นไปของจำนวนคนทั้งหมดในชุมชน	10-19 % ของจำนวนคนทั้งหมดในชุมชน	น้อยกว่า 10 % ของจำนวนคนทั้งหมดในชุมชน
5. คุณภาพของการพัฒนา	กิจกรรมส่วนใหญ่ที่ทำเป็นกิจกรรมที่ซับซ้อนหรือเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน เช่นพัฒนากระบวนการคิด การแต่งนิทาน การอบรม การสอนที่เน้นกระบวนการคิด	กิจกรรมส่วนใหญ่ที่ทำเป็นกิจกรรมที่ลงมือปฏิบัติ แต่เป็นการปฏิบัติตามอย่างเดียว หรือเป็นการพัฒนาที่ไม่ยั่งยืน เช่น การติว O-NET	กิจกรรมส่วนใหญ่ที่ทำเป็นกิจกรรมที่ง่าย ผู้ร่วมโครงการรับอย่างเดียว เช่น ตรวจร่างกาย ได้แจกของ
6. ความหลากหลายและศักยภาพของจิตอาสา	จิตอาสามีหลายกลุ่มและมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับกิจกรรมที่จัด	จิตอาสาเป็นกลุ่มเดิมแต่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับกิจกรรมที่จัด	จิตอาสาเป็นกลุ่มเดิมและมีความรู้ความสามารถที่ไม่ค่อยเกี่ยวกับกิจกรรมที่จัด
7. ความตรงต่อเวลาในการดำเนินการตามแผน	เป็นไปตามแผน	ไม่เป็นไปตามแผนด้วยเหตุผลวิสัย	ไม่เป็นไปตามแผน
8. การเปลี่ยนที่เกิดขึ้นในชุมชน/โรงเรียน	เปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจน	เปลี่ยนแปลงไม่ค่อยชัดเจน	ไม่มีการเปลี่ยนแปลง

ภาพที่ 3.1 กิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้นำชุมชนและผู้วิจัย